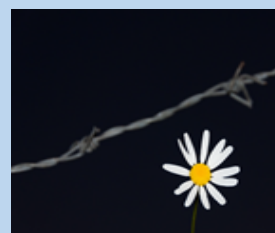


AVOCATUL POPORULUI



*Domeniul privind
prevenirea torturii - MNP*

Instituția Avocatul Poporului

Domeniul privind prevenirea torturii

în locurile de detenție-MNP

REGLEMENTĂRI INTERNAȚIONALE

Declarația Universală a Drepturilor Omului

Art. 5-Nimeni nu va fi supus la tortură, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.

Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante

Art. 1 pct. 1- În sensul Convenției, termenul tortură desemnează orice act prin care se provoacă unei persoane, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, de natură fizică sau psihică, în special cu scopul de a obține de la această persoană sau de la o persoană terță informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis sau este bănuită că l-a comis, de a o intimida sau de a face presiune asupra unei terțe persoane sau pentru oricare alt motiv bazat pe o formă de discriminare oricare ar fi ea, atunci când o asemenea durere sau suferință sunt provocate de către un agent al autorității publice sau orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau la instigarea sau cu consimțământul expres sau tacit al unor asemenea persoane. Acest termen nu se referă la durerea ori suferințele rezultând exclusiv din sancțiuni legale, inerente acestor sancțiuni sau ocazionate de ele.

Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, ratificat de România prin Legea nr. 109/2009

Art. 19- Mecanismele naționale de prevenire vor avea cel puțin următoarele atribuții:

a) examinarea în mod regulat a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate în locurile de detenție, în vederea consolidării, dacă este cazul, a protecției asigurate acestora împotriva torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante;

b) formularea de recomandări către autoritățile competente, în vederea îmbunătățirii tratamentului și condițiilor persoanelor private de libertate și a prevenirii torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante, luând în considerare normele pertinente ale Națiunilor Unite;

c) formularea de propuneri și observații privind legislația existentă sau proiectele legislative.

REGLEMENTĂRI INTERNE

Constituția României

Art. 22 alin. (2) - Nimeni nu poate fi supus torturii și nici unui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant.

Codul penal

Art. 281: Supunerea la rele tratamente

(1) Supunerea unei persoane la executarea unei pedepse, măsuri de siguranță sau educative în alt mod decât cel prevăzut de dispozițiile legale se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.

(2) Supunerea la tratamente degradante ori inumane a unei persoane aflate în stare de reținere, deținere ori în executarea unei măsuri de siguranță sau educative, privative de libertate, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.

Art. 282: Tortura

(1) Fapta funcționarului public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat sau a altei persoane care acționează la instigarea sau cu consimțământul expres ori tacit al acestuia de a provoca unei persoane puternice suferințe fizice ori psihice:

a) în scopul obținerii de la această persoană sau de la o terță persoană informații sau declarații;

b) în scopul pedepsirii ei pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis;

c) în scopul de a o intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane;

d) pe un motiv bazat pe orice formă de discriminare,

se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Dacă fapta prevăzută în alin. (1) a avut ca urmare o vătămare corporală, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Tortura ce a avut ca urmare moartea victimei se pedepsește cu închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(4) Tentativa la infracțiunea prevăzută în alin. (1) se pedepsește.

(5) Nicio împrejurare excepțională, oricare ar fi ea, fie că este vorba de stare de război sau de amenințări cu războiul, de instabilitate politică internă sau de orice altă stare de excepție, nu poate fi invocată pentru a justifica tortura. De asemenea, nu poate fi invocat ordinul superiorului ori al unei autorități publice.

(6) Nu constituie tortură durerea sau suferințele ce rezultă exclusiv din sancțiuni legale și care sunt inerente acestor sancțiuni sau sunt ocazionate de ele.

Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată

Art. 2 alin. (2) - Instituția Avocatul Poporului, prin **Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție**, denumit în continuare Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, îndeplinește atribuțiile specifice de **Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție**, în sensul Protocolului opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984, ratificat prin Legea nr. 109/2009, denumit în continuare Protocol opțional.

Art. 35- Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție **monitorizează în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora**, prin:

a) vizitarea, anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție în scopul verificării condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate;

- b) formularea de recomandări conducerilor locurilor de detenție vizitate în urma vizitelor efectuate;
- c) formularea de propuneri de modificare și completare privind legislația în domeniu sau observații privind inițiativele legislative existente în domeniu, în condițiile art. 27;
- d) întocmirea proiectului părții componente referitoare la prevenirea torturii a raportului anual de activitate al Avocatului Poporului;
- e) formularea de propuneri și observații privind elaborarea, modificarea și completarea de strategii și politici publice în domeniul prevenirii torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, în condițiile legii;
- f) menținerea legăturii cu Subcomitetul de prevenire;
- g) analizarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea, sub conducerea Avocatului Poporului, a programelor internaționale de asistență tehnică și financiară pentru realizarea scopului Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție;
- h) coordonarea organizării campaniilor de informare, de educare și instruire în scopul prevenirii torturii și a pedepselor sau tratamentelor aplicate cu cruzime, inumane sau degradante;
- i) îndeplinește orice alte atribuții stabilite de Avocatul Poporului, în limitele legii.

Ce sunt locurile de detenție?

Prin loc de detenție se înțelege orice loc în care persoanele sunt private de libertate în baza unei decizii a unei autorități, la cererea acesteia sau cu acordul expres ori tacit al acesteia.

Privarea de libertate înseamnă orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin decizia oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură.

Care sunt locurile de detenție?

Sunt locuri de detenție sau, după caz, locuri în care instituția Avocatul Poporului își exercită atribuțiile privind prevenirea torturii următoarele:

- a) penitenciarele, inclusiv penitenciarele-spital;
- b) centrele educative, centrele de detenție;
- c) centrele de reținere și arestare preventivă;
- d) serviciile de tip rezidențial pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal;
- e) spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, spitalele de psihiatrie;
- f) centrele de tranzit;
- g) centrele de cazare a străinilor luați în custodie publică, aflate în subordinea și administrarea Inspectoratului General pentru Imigrări;
- h) centrele speciale de primire și cazare a solicitanților de azil aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări, având regimul juridic al zonei de tranzit;
- i) centrele în care se acordă servicii de asistență pentru consumatorii de droguri, în regim închis;
- j) orice alt loc care îndeplinește condițiile unui loc de detenție sau face parte din sistemul de sănătate sau sistemul de asistență socială.

Organizarea activității de prevenire a torturii și tratamentelor cu cruzime, inumane și degradante în cadrul locurilor de detenție

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție este organizat în:

► Structura centrală, care include și Centrul zonal București (cuprinde județele: Buzău, Călărași, Constanța, Dâmbovița, Ialomița, Ilfov, Giurgiu, Prahova, Teleorman și Tulcea) și

► Structura teritorială constituită din 3 Centre zonale:

- Centrul zonal Alba, cu județele: Alba, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brașov, Cluj, Covasna, Harghita, Hunedoara, Maramureș, Mureș, Sălaj, Satu-Mare și Sibiu;

- Centrul zonal Bacău, cu județele: Bacău, Botoșani, Brăila, Galați, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui și Vrancea;

- Centrul zonal Craiova, cu județele: Arad, Argeș, Caraș-Severin, Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Timiș și Vâlcea.

Desfășurarea vizitelor în locurile de detenție

Potrivit Legii nr. 35/1997, republicată, vizitele se desfășoară pe baza unui Plan anual de vizitare, propus de adjunctul Avocatului Poporului pentru Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție și aprobat de Avocatul Poporului, **anunțat ori inopinat**.

În scopul îndeplinirii atribuțiilor ce revin instituției Avocatul Poporului, administrația locurilor de detenție este obligată să asigure accesul Avocatului Poporului, adjunctului de la Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, precum și al reprezentanților instituției, fără nici o restricție, în toate locurile de detenție supuse monitorizării, **pentru efectuarea vizitelor**.

Instituțiile vizitate sunt obligate să pună la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale. Conducerea locurilor de detenție vizitate este obligată să acorde asistență și să se întâlnească cu membrii echipei de vizitare în vederea realizării scopului vizitei.

Echipele de vizitare, având în componență reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului, cel puțin un medic și un reprezentant al unei organizații neguvernamentale, precum și psihologi, asistenți sociali sau sociologi, desfășoară vizite anunțate sau inopinate.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor legale, membrii echipei de vizitare pot avea **întrevederi în condiții de confidențialitate** cu orice persoană privată de libertate în cadrul instituției vizitate.

Membrii echipei de vizitare pot solicita întrevederi cu orice altă persoană despre care apreciază că poate furniza informații pertinente, cu acordul acesteia.

Întrevederile au loc doar cu acordul persoanei private de libertate sau al reprezentantului legal al acesteia și sunt confidențiale.

Numele și alte date personale ale persoanei intervievate nu pot fi făcute publice decât cu acordul scris prealabil al acesteia sau al reprezentantului legal al acesteia.

Nicio persoană nu poate fi trasă la răspundere pentru informațiile comunicate membrilor echipei de vizitare.

Constatățile rezultate în urma vizitelor sunt cuprinse într-un **raport de vizită** care, în cazurile în care sunt sesizate neregularități, este însoțit de **recomandări motivate** în vederea

îmbunătățirii tratamentului și condițiilor persoanelor private de libertate și a prevenirii torturii și pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante. **Raportul de vizită se întocmește de către membrii echipei de vizitare în termen de maximum 30 de zile de la data finalizării acesteia și este aprobat de Avocatul Poporului.**

Instituția vizitată are obligația de a transmite în termen de 30 de zile un răspuns motivat privind propunerile și recomandările cuprinse în raportul de vizită, cu indicarea punctului de vedere față de cele constatate, a termenului motivat în care vor fi luate măsuri pentru conformarea cu conținutul acestora sau, dacă este cazul, a motivelor pentru care nu se poate conforma.

Raportul de vizită, precum și răspunsul motivat, atunci când acesta a fost transmis, sunt publice și se afișează pe pagina de internet a instituției vizate de către acesta, a autorității ierarhic superioare ori autorității administrației publice locale sau centrale care a emis autorizația de funcționare, precum și a Avocatului Poporului, cu excepția acelor părți care privesc date personale ori informații clasificate.

În cazurile în care se constată o încălcare a drepturilor omului prin tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante care produc un risc iminent de afectare a vieții sau sănătății unei persoane, se elaborează un **raport preliminar în regim de urgență**. Termenul pentru întocmirea și adoptarea raportului preliminar este **de 3 zile** și poate fi prelungit pentru motive întemeiate cu încă 3 zile. Instituțiile vizate sunt obligate să se conformeze de urgență propunerilor și recomandărilor sau să formuleze un răspuns în termen de maximum 3 zile calendaristice.

Avocatul Poporului **are obligația de a sesiza de îndată organele judiciare** atunci când, în exercitarea atribuțiilor sale, constată existența unor **indicii privind săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală**.

Raportul anual al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, parte a Raportului anual de activitate al instituției Avocatul Poporului cuprinde: analiza și concluziile vizitelor desfășurate pe parcursul aceluși an; propunerile și recomandările formulate; măsurile luate de autoritățile naționale cu privire la acestea; propuneri de îmbunătățire a cadrului legislativ în domeniul de activitate, precum și orice alte date sau informații relevante pentru activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

În exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului sau după caz, adjunctul Avocatului Poporului pentru prevenirea torturii menține legătura cu **Subcomitetul de prevenire a torturii**, trimite acestuia informații și se întâlnește cu membrii acestuia.

Date de contact:

Instituția Avocatul Poporului

Centrul zonal București

Str. George Vraca nr. 8, sector 1, Municipiul București

Telefon: 021/312.49.21

E-mail: avp@avp.ro, avp_prevenire@avp.ro

Centrul zonal Alba

Str. Mihai Viteazul nr. 2, municipiul Alba Iulia, județul Alba

Telefon: 0258/813.865

E-mail: avp_prevenire_alba@avp.ro

Centrul zonal Bacău

Str. Nicolae Bălcescu nr. 5, municipiul Bacău, județul Bacău

Telefon: 0234/572.472

E-mail: avp_prevenire_bacau@avp.ro

Centrul zonal Craiova

Str. Alexandru Ioan Cuza nr. 1, municipiul Craiova, județul Dolj

Telefon:0251/418.707

E-mail: avp_prevenire_craiova@avp.ro